

מראה מקומות תמורה דף י

בעי רמי בר חמא מקדיש מוסיף חומש או מתכפר מוסיף חומש

כפשוטו ספק של הגמ' היא אם רק המקדיש מוסיף חומש או רק המתכפר מוסיף חומש אבל אין צד ששניהם יש להם דין להוסיף חומש, וכן משמעות של רש"י בד"ה מקדיש מוסיף חומש. אמנם ע' בחידושי הגרי"ז ד"ה בגמ' בעי רמב"ח (הראשון) שהקשה מהא דיש דין חומש גם בפדיון קדשי בה"ב והתם ודאי תלוי בהמקדיש, ורצה לפרש כוונת הגמ' דהספק היא אם רק המקדיש מוסיף חומש או גם המתכפר, והגמ' פושט דתלוי רק בהמקדיש. והסביר שם הגרי"ז דאין זה משום שהמקדיש יש לו הדין בעלים, אלא בזה שהקדישה זה נותן לו דין חומש אף אם אין לו שייכות עכשיו להחפץ.

וע"ש בד"ה מקדיש מוסיף חומש מה שהקשה על הרמב"ם פ"ז הל' עירוכין ה"ב שכתב דגם היורש מוסיף חומש. וע' שם בד"ה בעי רמב"ח (השני) מה שתי' לזה.

רש"י בד"ה מקדיש מוסיף חומש לא משמע כדבריו שהשאלה היא אם אף המתכפר מוסיף חומש, וכן בד"ה מקדיש משמע מרש"י שיסוד הנידון היא מי נחשב העיקר בעלים. וע"ע בחי' הגרי"ז (שם) מה שהסביר באופן אחר.

מקדיש עושה תמורה או מתכפר עושה תמורה

ע' תוס' לעיל ז: ד"ה שאין זכין בחייהם, מה שהקשו על המשנה שם, ותירצו תוס' דמה דאמרינן מתכפר עושה תמורה לא בא למעט הבעלים. משמע מדבריהם דהיינו שגם המקדיש עושה תמורה, והקשו האחרונים (עולת שלמה, שפ"א, חי' הגרי"ז, קרני ראם, אבי עזרי פ"א תמורה ה"ד) דסוגיין לא משמע כן. וע' מה שהסביר בזה באבי עזרי הנ"ל.

א"כ מצינו ציבור ושותפים עושין תמורה כגון דשוו שליח לאקדושי

תוס' ד"ה אמר רבא הקשו למה לא הקשה הגמ' להיפך, דאם מתכפר עושה תמורה א"כ מצינו צו"ש (ציבור ושותפים) עושים תמורה כגון בכה"ג שהם הקדישו להתכפר בה יחיד. ות' דבכה"ג זה מקרי קרבן יחיד, וכוונתם דהמשנה (לקמן יג.) שממעט צו"ש מתמורה ודאי היינו בכה"ג שהם המתכפרים. וכן משמעות רש"י בד"ה א"כ. ע' בשיעורי הגרמ"ד ד"ה א"כ מצינו (הראשון) שנתקשה היכן מוכח בהמשנה דהדין צו"ש אין להם תמורה היינו כשהם המתכפרים, והביא מהגרי"ז דמוכח כן מהמשנה בדף טו.

וע' בחי' הגרי"ז ד"ה והנה צ"ע קושיית רבא מה שהקשה עוד על קושיית הגמ' כאן, דאם ברור לן שהא דאין צו"ש עושין תמורה היינו דין בהקרבת (היינו שלא נאמר פרשת תמורה על קרבן שיש עליו שם קרבן צו"ש) מה הקשה הגמ', הרי אפילו אם המקדיש עושה תמורה מ"מ בקרבן צו"ש לא נאמר הפרשה של תמורה. וע"ש מה שהסביר הגרי"ז.

כגון דשוו שליח לאקדושי

יש לדון האם כוונת הגמ' לשליחות ממש או לאו בדוקא. ע' מחנה אפרים הל' שלוחין ושותפין סימן ז' בשם התשו' מהרי"ט (ח"א ס' ככ"ז) דלא שייך למנות שליח להקדיש חפץ עבור המשלח, משום דמילי לא מימסרין לשליח. והק' המחנ"א עליו מסוגיין. וע' במגיה שם מה שתי'. וע' בשו"ת אחיעזר ח"ב סי' מ"ה אות ב' ובשו"ת דבר אברהם ח"א ס' י"ד אות ב' שהקשו דאם איירי בשליחות ממש, א"כ הכח תמורה ה' צריך להיות ביד המשלח ולא ביד השליח. וע' באור שמח פ"ב הל' גירושין הט"ו מה שהוכיח מכח קושיא זו בענין חקירתו ביסוד שליחות.

ע"ע שו"ת מנחת ברוך סי' י"ט שדן בכה"ג שאחד מקדיש בהמה שלו עבור כפרה של חברו האם בכה"ג צריכין פרשת שליחות (או זכייה).

משנה אין ממירין לא אברים בעוברין ולא עוברין באברין

מה המקור לדין זה, ע' רש"י בע"ב ד"ה אמורי הוא דלא מימר, וד"ה אי ר' יהודה, וע' בגמ' חולין דף סט.
"אלא מעתה ימירו בו אלמה תנן..."

בשו"ת בית הלוי ח"ג ס' כ"ז דן לפי הרמב"ם שבצו"ש אף שלא חל התמורה מ"מ עבר על הלאו ולוקין, מה הדין
בהמיר אברין או עוברין, האם נלמד מקרא רק שלא חל התמורה או גם שלא עבר על האיסור.

בענין המח' ת"ק ור' יוסי בהמיר אברין בשלמין

בגמ' ע"ב מבואר דת"ק מסכים לר"י במוקדשים שכשהקדיש רגל נעשה כולו עולה (וע' בגמ' חולין סט: שמצדד
דילמא ר"י לדבריו דנפשיה קאמר אבל לת"ק אפילו במוקדשין לא פשטה קדושה בכולו).

מה יסוד המח' ת"ק ור"י, ע' רע"א לקמן יא: ד"ה בדבר שהנשמה, ובשפת אמת כאן על המשנה, וע' קובץ
שיעורים חלק ב' במכתבים עמ' פ' (מכתב מהר' מנחם זעמבא הי"ד), ושם בקובץ שמועות חולין אות ל' (עמ'
קנ"ו).

בענין המח' בר פדא ור' יוחנן אם קדושה חל על העוברין

שיטת רש"י בהסוגיא (בע"ב ד"ה לעוברת גופי' בל"א) דר"י דס"ל שקדושה חל על העוברין ע"כ ס"ל דשיירו
משוייר ועובר לאו ירך אמו, וכן בד"ה תרתי למה לי מוכח כן. ובדעת ב"פ רש"י מבואר דאם ס"ל אין קדושה חל
על העוברין ע"כ ס"ל דשיירי אינו משוייר, כמבואר ברש"י בע"א ד"ה אין קדושה חלה. ובביאור הצריכותא של
הגמ' ע' בש"מ אות ב'.

בשיטת תוס' ס"ל דהנידון של קדושה חלה על העוברין והנידון אם שיירו משוייר אינם תלויים זה בזה, אלא אפילו
אם סברי אין קדושה חלה על העוברין אפשר דשיירו אינו משוייר (כמבואר בד"ה ואזדא ר"י), וגם אם נסבור
דקדושה חלה על עוברין אפשר לסבור דשיירו אינו משוייר (כמבואר בתוס' ד"ה אבל הכא).

בביאור של השיטה דאין קדושה חלה על עוברין ע' בחי' ר' אריה לייב (מאלין) חלק ב' ס' נ"א.